

Hallituspuolueiden edustajille
Valtioneuvosto

Asia: Ympäristöjärjestöjen leikkauslista haitallisille tuille

Hallituksen kehysriihessä tulisi sopia ympäristölle haitallisten tukien karsimisesta ja niiden aiheuttamien haittojen minimoimisesta. Haitallisilla tuilla tarkoitetaan mm. luonnonvarojen tuhlaava käyttöä, kasvihuonekaasupäästöjen tuottamista ja luonnon monimuotoisuutta heikentämistä edistäviä tukia.

Hallitusohjelman (2011) mukaan *"ympäristölle haitalliset tuet kartoitetaan ja tuet suunnataan uudelleen. Verotuksen painopiste siirtyy kasvua haittaavasta työn ja yrittämisen verotuksesta kohti ympäristö- ja terveysperusteista verotusta."*

Myös kansainvälisten sopimusten puitteissa sekä OECD:n johdolla on kehitetty menetelmiä haitallisten tukien karsimiseksi ja erityisesti fossiilisten polttoaineiden tukien lopettamiseksi. EU:n vihreän talouden tiekartta ja todennäköisesti myös Rio+20-konferenssin päätelmät tulevat korostamaan tukien ja verotuksen viherryttämistä.

Haitalliset tuet ja verotuet Suomessa

Energia

Energiaveromomentille kohdistuu kaikkiaan 12 verotukea, joiden kokonaismääräksi arvioidaan n. 1,9 mrd. euroa vuonna 2012. Alla esitettyjen energiaverotukien lisäksi muita verotukia ovat liikenteessä käytetyn sähkön ja maakaasun normia alemmat verokannat sekä puupohjaisten polttoaineiden, nestekaasun, biokaasun ja raideliikenteen sähkön verottomuudet.

Ympäristöjärjestöt kiinnittävät huomiota erityisesti seuraaviin verokantoihin, jotka rasittavat valtiontaloutta yhteensä noin 1,5 miljardilla eurolla:

- Dieselpolttoaineen alempi verokanta, 757 me vuonna 2012
- Työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn alempi verokanta, 429 me vuonna 2012
- Turpeen alempi verokanta, 136 me vuonna 2012
- Maakaasun alempi verokanta, 87 me vuonna 2012
- CHP-laitosten puolitetty CO₂-vero, 75 me vuonna 2012

Lisäksi karsittavia tukia voisivat olla a) kasvihuoneviljelijöiden tuki sekä maa- ja puutarhatalouden energiaverotuki, joiden yhteismäärä on noin 50 milj. euroa vuonna 2012 sekä b) energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, jonka suuruus on noin 120 milj. euroa vuonna 2012. Edellä mainitut verotuet kuuluvat menomomentille 28.91.41 (energiaverotuki)

Maa- ja metsätalous

Ympäristöjärjestöt suosittelevat:

- a) Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen (30.20.40) pienentämistä: 10 prosentin leikkaus luonnonhaittakorvauksen kansalliseen lisäosaan säästäisi n. 50 miljoonaa euroa (maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen määrä on 525 me vuonna 2013).
- b) Maatalousyrittäjien investointituen uudelleen suuntaamista: Julkisista varoista tulisi tukea vain ympäristön kannalta kestäviä tuotantotapoja, kuten luomua. Tämä vastaisi valtioneuvoston aiempaa sitoumusta, jonka mukaan maatalouden tuet tulisi arvioida laadun ja tuloksellisuuden perusteella. Asiantuntijoiden mukaan maataloustuista olisi mahdollista säästää vuosittain noin 15-25 miljoonaa euroa.
- c) Luonnonhaittakorvausten tehokkuuden ja tuloksellisuuden uudelleenarviointia ja päivittämistä EU:n uusien kriteerien mukaiseksi (mom. 30.22.44): 10 prosentin leikkaus kansallisen rahoituksen osuudesta toisi 30 milj € vuosittaiset säästöt.
- d) Kestävän metsätalouden rahoituslain alaisten tukien (mom. 30.60.44) poistamista. Tuilla on suora haitallinen vaikutus biodiversiteettiin (mm. kunnostusojitusten ja metsäteiden rakentamisen tuet) tai ne ovat tarpeetonta yritystukea (mm. nuoren metsän hoidon ja uudistushakkuun tuet). Samalla vähennetään Metsähallituksen liiketoiminnan investointeja (30.63.) mm.tierakennushankkeisiin ja maa-alueiden hankintaan puolustusvoimille. Säästyneistä varoista (yhteensä noin 50 milj. euroa) huomattava osa tulisi siirtää metsätalousalueiden biodiversiteetin säilymistä edistävään ja ilmastonmuutosta hillitsevään toimintaan (mm. momentille 30.60.45) eli Metsäluonnon hoidon edistämiseen ja uuteen momenttiin; soiden ennallistaminen.

Muut

Ympäristöjärjestöt ehdottavat työmatkakuluvähennyksen poistamista. Kuten ympäristöministeriö on todennut, työmatkakuluvähennys on ilmastonmuutoksen kannalta merkittävin haitallinen kannustin. Työmatkakuluista kertyy vuosittain yli miljardin euron vähennykset, joiden nettovaikutukset olivat vuoden 2008 verotuksessa 600 miljoonaa euroa. Menetettyinä verotuloina tämä tekee arviolta 300 miljoonaa euroa/vuosi.

Uudet verot ja kannustimet

Hallituksen tulisi harkita myös uusia kannustimia, joiden käyttöönotto edistäisi ympäristöohjaavaa verotusta:

- Uraanivero
- Jätteenpolton asettaminen verolle
- Jäteveron korotus
- Haitallisten aineiden vero (esim. PVC, ftalaatit, klooratut liuottimet)
- Mainosvero: haitattomampien aineiden kehittäminen ja käyttöönotto, resurssitehokkuus
- Pakkausvero
- Lannoitevero, kemikaalivero

Monet yllä olevista veroista ovat jo käytössä muissa EU-maissa. Niiden käyttöönotto vastaisi myös hallitusohjelman kirjausta: ”*Verotuksen perustavoitteena on hyvinvointipalveluiden rahoituksen turvaaminen samalla kun hallitus tavoittelee valtiontalouden tasapainoa. Valtiontalouden vahvistamiseksi veropohjaa laajennetaan. Verotuksella vahvistetaan talouskasvua ja työllisyyttä, parannetaan yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta sekä ohjataan tuotantoa ja kulutusta kohti vihreämpää taloutta ympäristön kannalta kestävämpään suuntaan.*”

Ympäristöjärjestöt toivovat että hallituspuolueet ottavat nämä ehdotukset huomioon valtiontalouden leikkauslistoja suunniteltaessa.

Kunnioittaen,

Tapio Laakso
Greenpeace

Liisa Rohweder
WWF Suomi

Leo Stranius
Luonto-Liitto

Eero Yrjö-Koskinen
Suomen luonnonsuojeluliitto

Viitteitä:

Ilmastonmuutoksen hillintä. Ilmastostrategian valmistelu ja toimeenpano. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 16/2011. Tuloksellisuustarkastuskertomus 235/2011.

http://www.ine.gob.mx/descargas/dgipea/harmful_subsidies.pdf

<http://www.cbd.int/incentives/perverse.shtml>

http://www.oecd.org/document/57/0,3746,en_2649_37465_45233017_1_1_1_37465,00.html

<http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/vn/hse-2011/fi.pdf>